

RIIGIKOGU

I. istungjärk.

Protokoll nr. 6.

1921. a.

Sisu: Päewakorra täiendamine. — 2. Välisministri teadaanne Eesti *de jure* tunnustamise puhul. — 3. Teadaanne sissetulnud terwituste kohta. — 4. Rk. otsus Eesti't *de jure* tunnust. riikide parlamentidele terwitustelegrammide saatmist Rk. Juhatuses hooleks jätta. — 5. E. Is. S. T. P. Rk. r. erakorraline teadaanne ja lahkumine koosolekult. — 6. Teadaanded komisjonidest lahkumise kohta. — 7. Ettepanek maaseaduse komisjoni ümbernimetamise kohta. — 8. Kodukorra komisjoni suurendamine. — 9. Omawalitsuse komisjoni täiendawad walimised. — 10. Üleüldise kom. täiend. wal. — 11. Rahaasjand. kom. täiend. wal. — 12. Maaseaduse kom. täiend. wal. — 13. Riigi Kontrollnõukogu liikme P. Reisik'i ametistwabastamine. — 14. Seadus riigiametn. ja teenijate ametist wabastamise kohta. — 15. Seaduse eelnõu riigi tulumaksu sead. muudat. kohta. — 16. Seaduse eelnõu toitusmin 35.000.000 m. suur. operats. kred. awamise kohta. — 17. Seaduse eelnõu töö- ja hoolekandeminist. 450.000 m. suur. krediidi awamise kohta. — 18. Seemnemüügi korralduse seaduse eelnõu I. lug. vastuwõtmine. — 19. E. Is. Sots T. P. Rk. rühma arupärimine Rkl. arreterimise asjus.

Riigikogu koosolek 4. weebruaril 1921. a. k. 5 p. I. Toompea lossi Walges saalis.

Kokku on tulnud 80 Riigikogu liiget.

Koosolekut juhatab: abiesimees K. Wirma.

Sekretääri kohal: abisekretäär W. Pezold.

Walitsuse lauas istuwad: Välisminister A. Piip, kaubandus- töös- tus- ja teedemin. J. Kukk, siseminister K. Einbund, põllutöominister B. Rostfeld.

1. Päewakorra Juhataja K. Wirma: täiendamine. Päewakord on rahwasaadikutele kätte saadetud, kuid enne, kui selle arutamisele läheme, teatan, et juhatusesele on sisse tulnud üks kirja: esimene kiri on protest juhataja tegewuse wastu minewasel koosolekul; kodukorra § 76 on kord ette nähtud, mis selle kirjaga teha tuleb: nimelt läheb see Wanematekogu otsustada ja seal määratakse tema kord ära, nii et seda küsimust päewakorda ei saa wõtta. Teine kiri, mis sisse tulnud, on riigikogule arupärimine E. Ises. Sots. Töölise Partei Riigikogu rühma poolt ja Riigikogul tuleb otsustada, kas seda küsimust päewakorda wõtta wõi ei. Arupärijad on selle küsimuse rutuliseks tunnistamist palunud ja sellepärast palun sekretääri seda ette lugeda.

Sekretäär W. Pezold (loeb): 25. jaanuaril s. a. peeti Eesti Iseseiswa Sotsialistliku Töölise Partei Riigikogu rühma liikmed O. Gustawson, K. Freiberg, E. Jonas, M. Bleiman, A. Hansen, P. Keerdo, J. Piiskar, P. Abramson ja A. Liiberg polit-

sei peawalitsuse ülema käsutusel olewate politseinikkude poolt riigiwanema kabineti kõrwal olewas ruumis arreteritutena kinni ja wabastati alles peale energiliste protestide politsei peawalitsuse ülema, hra Laurits'i korraldusel.

Lugedes selle sammu jämedaks Riigikogu liigete isikupuutumatuses ja põhiseaduse § 49 rikkumiseks, paneb E. I. S. Töölise Partei Riigikogu rühm Riigikogule ette Wabariigi Walitsuse poole pöörduda järgmise arupärimisega:

1) Kas on Wabariigi Walitsusel teada, et 25. jaanuaril s. a. 10 Eesti Iseseiswa Sotsialistliku Töölise Partei Riigikogu rühma liiget politseinikkude poolt hulk aega arreteritutena kinni peeti;

2) mida mõtleb Wabariigi Walitsus selleks ette wõtta, et sarnased nähtused tulewikus ei korduks;

3) kas on selles süüdlased wastutusele wõetud, ehk kas kawatsetakse seda teha?

Palume arupärimist rutuliseks tunnistada ja ligema Riigikogu koosoleku päewakorda wõtta. E. I. S. T. P. Riigikogu rühma nimel M. Bleiman, J. Meerits, A. Liiberg. 4. II. 1921.

Juhataja K. Wirma: Muid ettepanekuid ei ole; palun, kas tehakse ettepanekuid, missuguses järjekorras see ettepanek päewakorda wõtta. (Hüüded kohtadelt: Wiimasena!).

Rkl. M. Bleiman (is.): Teen ettepaneku arupärimist esimeseks päewakorra punktiks wõtta.

Juhataja K. Wirma: On tehtud kaks ettepanekut: 1) wiimasena ja 2) esimese päewakorra punktina päewakorda wõtta. Sónasooiwijaid ei ole. Panen tehtud ettepanekud selles järjekorras, nagu nad

sisse tulnud, hääletamisele. (Hääletamisel otsustatakse nõutava häälteenamusega arupärimit wiimaseks päewakorra punktiks wõtta). Sellega on päewakord wastu wõetud. Enne kui meie päewakorra juure asume, on sõna palunud välisminister.

2. Välisministri teadaanne Eesti de jure tunnustamise puhul.

Wälisminister A. Piip: Anstatud Riigikogu liikmed! Wabariigi Walitsuse ülesandel on mul au Riigikogule teatada, et pärast wiimast Riigikogu istumist meie riiklise elu välispoliitikas on juhtunud asjad, mis meid tõsise rõõmuga täidawad ja meie riiklisele tegevusele sootu teised wäljawaated awawad. Esimene asi on, et Poola walitsus, kes 31. detsembril 1920. a. Eesti riiklist iseseiswust on tunnustanud, sellest wahepeal ametlikult on teada annud, ja teiseks on see, et Pariisis 26. jaanuaril 1921 a. liitlaste Kõrgem Nõukogu, kus esitatud on Suur-Briti, Prantsusmaa, Jaapan, Itaalia ja Belgia, on otsustanud Eesti Wabariiki — kui iseseiswat — de jure tunnustada. Need kaks sündmust on sedawõrd põhjaliku tähtsusega, et need meid suweräänsete rahwaste peresse sisse wiivad. Need sündmused on juure lisanud meie sõprade arwule riike, kes Eestit juriidiliselt oma hulka wastu on wõtnud. Nagu teame, tunnustas meie riiklist iseseiswust aasta tagasi Tartu rahu läbi Suur-Wenemaa walitsus. Tartu rahu konwerentsil oli meie poolt juhatajaks kadunud Jaan Poska. Sügise poole tunnustas meie õiguslist iseseiswust naabriwennariik Soome. Pärast Rahwaste Liidu konwerentsi Genfis, tunnustas meid õigusliseks Argentiina wabariik Ameerikas. Minewa aasta lõpul tunnustas meid Poola walitsus ja nüüd jaanuari lõpul, siis kui endine Wabariigi Walitsus oma wolitused üle andis uuele Wabariigi Walitsusele, — selsamal päewal tunnustati meid juriidiliselt ka liitlaste poolt, kes praegu rahwuswahelisel seisukohal mõõduandwad on.

Lubage natuke peatada selle käigu juures, mis meid wiimati wälja wiinud meie riiklise iseseiswuse lõpulikult tunnustamisele. Lubage ka äramärkida neid perspektiive, wäljawaateid, mis sellega ühendatud on. Kõige pealt lubage, et ma ette kannan Poola wabariigi tunnustamise akti. Poola wabariigi saadik andis 28. jaanuaril 1921. a. välisministrile järgmisesisulise kirja ära: „Mul on au Teie ekselentsile teatada, et Poola riigipea, pärast nõupidamist minist-

ritega, otsustas Eesti Wabariiki lõpulikult kui rippumatat ja suweräänset riiki tunnustada. Ma usun kindlasti, et selle sammutoõttu Eesti ja Poolamaa wahel südamlük sõprus ja üksmeel ikka rohkem ja rohkem kõwenewad ja süwenewad, ja et teised riigid ei wiivita Poola wabariigi poolt antud eeskujule järele talitamast. Ma tarwitan juhtumist, et teile, hra minister, oma sügawat lugupidamist awaldada. Warssawis, 31. XII, 1920. a. wälisminister“.

See kiri oli adresseeritud wälisministrile, hra Otto Strandman'ile. Seda kirja ära andes toonitas hra Neumann weel kord Poola sõprust, alla kriipsutades Poola siinse saadiku herra Wassiljewski tegevust, kes on palju teinud selleks, et mõlemite wabariikide wahekorrad normaalsele alusele seatud saaksid. Teie teate, kuidas pärast Tartu rahulepingut meie küll sõjaliselt rahu saime, kuid diplomaatiliselt kestis wõitlus iseseiswuse pärast edasi. Kõik jõud wõtsime meie kokku, et saawatada Eesti Wabariigile samaseid rahwuswahelisi õigusi, nagu wanematel ja rahwaarwu ja maapinna poolest suurematel riikidel on. Rahwuswahelises elus on iga riik kahtlemata suweräänne siis, kui tema teiste suweräänsete riikide peresse wastu wõetud. Selle sammuga saab ta samased õigused, kui iga teine õigusline riik, sellepärast meie Wabariigi wastuwõtmine suweräänsete riikide hulka tähendab meie riiklise ehituse täiuselewiimist.

Lugupeetud rahwaesitajad! Kui palju ja mitu korda oleme pidanud toonitama liitlastele ja kõikidele teistele riikidele, et Eesti rahwas on otsustanud, maksku mis maksab, täiesti iseseiswaks saada ja iseseiswalt oma saatust juhtida. Ei läinud mööda ühtegi rahwuswahelist konwerentsi minewal aastal, kus Eesti rahwas ei oleks meele tuletanud oma õigusi. Juba kolm aastat tagasi toonitasid liitlased, kes sel korral küll weel wõitjad ei olnud, kuid kes olid omale lipukirjaks seadnud wõitluse õiguste ja wabaduse eest, et ka meie kord riiklist iseseiswust kätte saama peame, et meie kätte saame suurima rahwaste elus — rahwaste enesemääramise. Ma toon ainult paar wäljawõtet neist poolehoidmise awaldustest. 3. mail 1918 a. kirjutas Briti wälisminister Balfour Eesti välisdelegatsiooni: „Mul oli suur heameel Teie hiljutise külaskäigu puhul ja seda juhust tarwitades tõendan ma teile, et Kuninglik Walitsus Eesti rahwa püüdeid sõbralikkusega terwitab ning et tal heameel on uuesti kinnitada, et ta walmis on Eesti Maanõukogule kui tegelikult (de facto) iseseiswale asu-

tusele ajutist tunnustamist tegema, senniks kunni rahukonwerents kokku astub, mil Eesti tulew riigikord, nii palju kui võimalik, rahwa soovidele wastawalt ära korraldatakse.“

Weel selgemalt sündis see kirjas 10. IX. 1918., saadetud Londoni saadikule, kus kirjutatakse:

„Wälisminister hra Balfour palub Teile teatada, et ta Teie kirja 31. augustist s. a., milles Eestimaa poliitilist seisukorda ning Saksa wõimude tegewust seal walgustatakse, tänuga kätte on saanud.

Hra Balfouril on heameel Teile teatada, et Kuninglik Walitsus Saksa walitsuse püüet Eestimaa oma suweräniteeti olgu mis kujul tahes maksta panna wõi õigust saada Eestimaa üle otsustamiseks mingil tingimisel ei tunnusta. Ükski rahu, mis seda põhimõtet ei sisalda, pole Inglismaale wastu wõetaw.

Edasi on Kuninglik Walitsus sel arwamisel, et enesewalitsemise, wõi nagu seda mõnikord nimetatakse, enesemääramise õigus Eestimaa kohta niisamasugusel määral maksab, nagu teistegi maade kohta. Selle õiguse täpipealset maksmapanemist ei wõi Kuningliku Walitsuse arwates siiski mitte lõpulikult teostada enne kui üleüldisel asjade korraldamisel, rahukonwerentsil.

Kuninglik walitsus soowib seda juhtumist tarwitada, et Eesti rahwa püüetele enese täit poolehoidmist awaldada, ja ma wõin Teile kinnitada, et ta kindlasti selle wastu oleks, kui Eestimaa kas sõja kestusel, wõi pärast sõda walitsust maksta tahetakse panna, mis Eesti rahwa soovidele ei wastaks wõi rahwa enesemääramise õigust kitsendaks.“

Umbes samades sõnades ja sama mõtet kinnitasid Eesti rahwale Prantsuse Wabariik, Itaalia, Jaapani ja teiste suurte riikide esitajad. Mitmel ja mitmel korra tuletasime meie meele Eesti rahwa enesemääramise õigust ja soowi iseseiswaks saada, kuid ikka weel ei olnud aeg tulnud lõpulikku sõna nende poolt ütelda, kelle peresse meie nüüd wastu wõetud oleme. Oli suur Wenemaa, kes nende riikidega ühes oli sõdinud ja, nagu toonitatakse, oma peale wõetud kohuseid truiste täitnud. Sellepärast oli raske wäikeriikidele lõpulikku enesemääramise õigust anda ilma otsusele jõudmata, kas see Wenemaa endisel kujul üles tuleb wõi mitte. Ei teinud lõpulikku otsust ei San Remo konwerents, ega Spaa konwerents, ei Hythe ega Boulogne. Isegi Rahwaste Liidu koosolekul ei jõutud mingisugusele ühisele otsusele. Rahwaste

Liidu konwerentsil Genfis, kus meie delegatsiooni eesotsas kindral Laidoner oli, kriipsutati objektiivselt alla, et Eesti Wabariigil on kõik tagatised olemas, mis Rahwaste Liitu astumiseks nõutakse, kuid ei olnud weel üksikud riigid selgusele jõudnud isekeskis küsimuse üle. Sel aastal jaanuari kuul pidi uuesti kokku astuma liitlaste konwerents Pariisis. Walitsuse ülesandel 14. jaanuarist andis Pariisi saadik hra Pusta uuesti memorandumi sisse, meele tuletades neid töid, mis Eesti rahwas on kolme aasta jooksul korda saatnud wankumata tahtmises olla ja saada iseseiswaks, neid jõupingutusi, mis ta on üles näidanud suurte tagajärgedega, olgu kas kodanlise elu korraldamises, mis selles awaldus, et Maanõukogu asemele tuli Asutaw Kogu, kes pärast andis aset parlamentaarsetele rahwaesitusele, praegusele Riigikogule, olgu sõjalisel alal, kus palja kätega peale hakates sõda wõidurikkale lõpule wiidi, mille rahu aastapäewa meie ülella pühitseda wõisime. Hra Pusta näitas, kuidas meie rahwas on ära teeninud de jure tunnustamist, täites kõiki neid nõudmisi, mida iseseiswale rahwale seatakse, ja kui raskelt halwab see meie poliitilist ja majanduslist elu, et meie ei ole iseseiswariigina rahwaste peresse wastu wõetud. Ta toonitas weel Rahwaste Liidu koosolekut, kus leiti Eesti täiesti kohaseks wastuwõtmiseks Rahwaste Liitu ja kus ainukeseks takistuseks oli asjaolu, et suurriigid ei olnud Eesti riigi wastu lõpulikku otsust awaldanud. Kõike seda tähelepanes tuli Eesti küsimus ühes Läti küsimusega üles liitlaste konwerentsil. Enne seda oli meie saadikul võimalik olnud Prantsuse wabariigi presidendi, hra Millerandi juures olla, kus ta soowiawaldusega esines, et Prantsuse wabariik Eesti wabariigi kiiret ja formel-tunnustamist jäädawalt ära otsustada tahaks. President wastas, et Prantsusmaa soowib toetada kõiki rahwaid, kes annud tunnistust oma wõimisest luua kindlat riiklist korda ja on juba waremalt näidanud osawõtmist Eesti wastu. Prantsuse walitsus arwab, et nüüd liitriikidel aeg tulnud täita lubamist, mis Eesti saadikutele antud, s. o. Eesti rahwuswahelist seisukorda selgelt ära määrata. Tõesti, mõni päew peale konwerentsi awamist tuligi otsustamisele Eesti ja Läti küsimus ja kesknädalal, 26. jaanuaril otsustas liitlaste nõukogu ühelmeel tunnistada Eesti Wabariigi de jure iseseiswust. Esimene teade, mis walitsus sai, oli telegramm 26. jaanuarist, mis kõlas järgmiselt: „Liitlaste ülemnõukogu otsustas täna ühelhäälel tun-

nustada de jure Eesti ja Läti wabariike. Prantsuse välisministeeriumi nimel soovis poliitiliste asjade direktor Peretti meie saatkonnale õnne ja ütles, et Prantsuse walitsus on rõõmus, et tema algatus see kord nii häid tagajärgi on toonud.“ Samal päewal järgnes ametlik kiri liitriikide ülemnõukogu nimel Prantsuse peaministri Briand'i poolt, mis eestikeelses tõlkes umbes nii kõlaks: „Liitriikide nõukogu tähele pannes palweid, mis teie walitsuse poolt mitmel puhul esitatud, otsustas oma tänasel istumisel tunnustada Eestit kui riiki de jure. Liitriigid tahawad seega ära tähendada oma sümpaatiat, mis nad Eesti rahwa wastu tunnawad ja lugupidamist awaldada nende jõupingutuste kohta, mis Eesti rahwas teinud, et korras ja rahus oma rahvuslist elu korraldada.“

See akt kutsus meie kodulinnas ja terwes Eestis määratud rõõmutundeid välja ja seda ka täie õigusega. Ma pean veel ära märkima, et terve rida välisesitajaid, riiklisi tegelasi ja naabririikide walitsusi meie riigile õnne on soowinud, millest ma tähtsamad nimetan. Esiteks Soome walitsuse õnnesoow niihästi riigiwanema kui välisministeeriumi nime peale, siis Läti walitsuse telegramm, telegrammid üksikute poliitikategelaste ja rühmade poolt. Ka kohapealolewad liitriikide esitajad töid meile sel puhul terwitusi ja õnnesoowe. Kaks nendest tegid seda kirjalikult. Muu seas Prantsuse kommissar Balti riikides hra Sartiges kirjutas järgmist: „De jure tunnustamise puhul, mis teie riigile Prantsusmaa algatusel liitriikide poolt osaks saanud, awaldan Teile minu kõigeelawamat, südamlikumat ja soojemat õnnesoowi. See tunnustamine on ärateenitud tasu selle eeskuju eest, mida Eesti maailmale on andnud, suurte raskustega, millest ainult kindel tahtmine üle saab, aastate jooksul wõideldes, et kahekordsele sihile jõuda, sissemaal korda luua ja oma õigust iseseiswale olemasolu peale kinnitada. Mulle on auks ja meelega Teie riigis neil rõõmupäewil wiibida ja Prantsuse walitsuse ja rahwa õnnesoowe Eestile edasi anda. Kaswagu ikka enam ja enam sõprus, mis juba nüüd meie riikide wahel walitseb ja mida Prantsusmaa kõigeelawamal kombel üles näitab: see on minu kõigepalawam soow ja wiimase teostamisele saan ma kogu oma jõu pühendada, kindlal arwamisel olles, et samas sihis töötamine teie poolt seda tööd kergendab. Wõtke wastu, hra minister, minu sügawa lugupidamise kinnitus. Sartiges.“

Olles teel Tallinna telegrafeeris Riias Briti Majesteedi esitaja konsul Leslie järgmist: „Tulles Eestimaale tagasi, saadan oma soojemaid terwitusi teie riigi de jure tunnustamise puhul.“

Praegu teatas minule Itaalia sennine esitaja, hra Depretis, et täna hommikul Tema Majesteet, Itaalia kuningas, on alla kirjutanud tema wolituskirja, millega tema on nimetatud täieõigusliseks ministriks ja saadikuks Eesti walitsuse juure. Seega on Itaalia esimese ametliku ministri — saadiku — E. W. W. juure nimetanud, peale Soome. See on esimene tagajärg sellest meie de jure tunnustamisest, millega oleme wastu wõetud rahwaste peresse. Enne kui lõpetan, märgin ära, et Tartu rahu puhul meile on õnne soowinud meie suur naabririiik Wenemaa oma kohalise esitaja läbi. Ka hra Gukowski, kes rahukonwerentsil lepingutegemisest osa wõttis, tuletab seda meele, lootust awaldades, et hea wahekord naabrite wahel edasi kehtaks. Niisugune on praegune seisukord, ja on loota, et üksikud riigid, kes senni ei ole oma lõpulikku wahekorda mitte veel korraldanud, kuid Eesti rahwale oma sümpaatiat ja lugupidamist on awaldanud, ei saa enam kaua wiiwitama, et wormilikult oma wahekorda meiega korraldada. Need tunnustamised lõpetawad selle pika wõitluse, mis meie rahwas on pidanud mitme aastaajaja jooksul, et oma täielist wabadust ja iseseiswust kätte saada. Nüüd, kus meie sisemiselt oma olemasolemist kinnitanud ja loonud aluse reguläärsele, korrapärasele elule, wõime meie rõõmustada ja kindlasti tööd edasi teha ja muuta Eesti paradiisiks töötawale Eesti rahwale. Riigikogu, esimene konstitutsiooni järel töötaw Eesti parlament, saab siin kõiki oma jõude kokku wõtma, et seda sihti kätte saada, ja meie oleme kindlad, et tema töö asjata ei ole. Meie oleme rõõmsad ja äärmiselt tänulikud neile suurtele rahwastele ja riikidele, kes meile poolehoidmist on awaldanud kõigi raskuste ajal, kes meil alles on hoidnud selle lootustulukese rasketel aegadel, mis meil üle elada on tulnud, ja nüüd meie tunnustamisega on näidanud, et meie rahwa püüe on õige olnud ja meid wastu wõtnud suweräänsete rahwaste peresse. Selles mõttes terwitame meie meid tunnustawaid suurriikide walitsusi ja rahwaid. (Üleüldine käteplagin).

Rkl. J. Seljamaa (tõer.): Ära kuulates välisministri ettekannet, teen ettepaneku Riigikogu nimel de jure tunnustamise puhul terwitustelegramme saata meid

tunnustanud riikide parlamentidele. Telegrammide saatmine jätta Riigikogu Juhatusesse hooleks (Käteplagin).

Rkl. M. Bleiman (is.): Wabariigi Walitsus on väga trehwawalt ära tähendanud seda enesemääramise põhimõtet ja on toonitanud, et meie wäsimata energiaga selle enesele oleme saawutanud. Meie rühm on selles arwamises, et weel kaugel oleme täielikust enesemääramise wabadusest ja et rahwaste keskel rahwaid on, kes on ägedas wõitluses enesemääramise eest. Sellepärast teen ettepaneku saata terwitustelegramme enesemääramise wabaduse eest wõitlewatele Iiri, Egyptuse ja Korea rahwastele.

3. Teadaanne sis- Juhataja K. Wir-
setulnud terwi- ma: On tehtud kaks
tuste kohta. ettepanekut. Nii kaua
kui rahwasaadik J. Sel-
jamaa kirjaliku ettepaneku sisse annab, tarwitan ma juhust Riigikogule teatada, et Riigikogu esimehe ja Riigikogu nime peale on sellesamas asjas tulnud terwitustelegramme, ja et juhatus on otsustanud, Riigikogu koosolekut kõigi nende terwitustelegrammide ettelugemisega mitte kinni pidada, waid ainult seda ette lugeda, kelle poolt need telegrammid on tulnud. Sekretääril on sõna.

Sekretäär (loeb): Riigikogule sis-
setulnud terwitustelegrammid on järgmised: 5 polk, polkownik Pinding'i kaudu, Laiarööpaline soomusrong nr. 3, Eesti Punane Rist, „Ühistöö“ keskjuhatus nimel Woldemar Päts, 2-se diwiisi ülema ja staabi liikmete, Tartu ülikooli professorite, kuratori ja rektoritega eesotsas, Tartu linna ja maakonna omawalitsuse esitajate, keskkoolide ja teiste õpeasutuste juhatajate, poliitiliste ja ühiskondliste organisatsioonide asemikkude ja hulga kodanikkude ja tööliste poolt — hra Jaan Tõnisson'i kaudu, Pärnu isamaalisest pidust osawõtjad, kodanik Lasn'i kaudu, Eesti-Wenemaa asunduste esitajad Moskwas koosoleku juhataja Renningi kaudu, Tartu filosoofiline ühing, Tarwastu-Mustla tuletõrjajate selts, põllumeeste selts, Tarwastu hariduse selts, õpetajate ühing, wigastatud sõjameeste ühingu Tarwastu osakond, Tarwastu tööliste ühisus, Tarwastu põllumeeste kogu ja Tarwastu wallawalitsus, Narwa Punase Risti komitee, tööerakonna osakonna juhatus, karskusselts „Wõitleja“ juhatus ja wastastikku tulekinnitusseltsi juhatus, Kehtna wallawalitsus, Elwa wabatahtl. tuletõrjajate selts, Kaarli tuletõrjajate selts

— Wirumaal, Eesti põllumeeste selts Tartus, Narwa Eesti selts, Eesti sulg- ja wäikelooma kasvatuse edendamise selts, Rakwere wigastatud sõjameeste peakoosolek, Tartu wigastatud sõjameeste peakoosolek, Juudi rahwusline komitee, Juudi koguduse nõukogu, Eesti üliõpilaste poolt Saksa maal, prof. C. Blacher'ilt Riias, Rápina seltskonna, riigi- ja omawalitsuse esitajad, Maasi wallanõukogu — Saaremaal, Narwa-Jõesuu alewi wolkogu, Tallinna I-se realkooli õpetajate nõukogu, Tallinna Kaarli koguduse realkümnaasiumi õpetajad ja 500 õpilast, I-se linna tütarlaste gümnaasiumi VIII-as klass, Aegwiidu algkool, Wiljandi kütirühm, Tallinna linna I-se tütarlaste gümnaasiumi VIII-b klass, Tallinna õhtukeskkool täiskaswanutele, Tallinna IX boy-scoutide rühm, riigi- ja omawalitsuse teenijate Tallinna ühingu poolt, Tartu Eesti ametnikkude ühing, politseiteenijate ametiühisuse juhatus, Tartu telefoniwabr. tööliste ja ametnikud, Kohtla, Järwe ja Kukuruse riiklise põlewkiwi kaewanduste ametnikud ja töölisel, Rekandi ja Maasiki nahwabriku töölisel ja ametnikud, Hans Kangur, Oskar Koost, Herman Pauksmaa ja Jaan Leppik, Nikolai Iwanow, Eesti sionistide ühing esimees Pommerantsi kaudu.

4. Rk. otsus Ees- Juhataja K. Wir-
tit de jure tunnust. ma: Sisse on tulnud
riikide parlam. kaks ettepanekut. Sõna
terwitustelegram. nende kohta ei soowita;
saatmist Rk. Ju- ma loen need ette-
hatuse hooleks panekud ette. Esimene
jätta. ettepanek on r. e. J. Seljamaa poolt: „Wäl-

lisministri teadaannet ärakuulates, panen ette Riigikogu nimel meid de jure tunnustanud riikide parlamentidele terwitustelegrammid saata ja selleks wolitada Riigikogu Juhatus.“ Teine ettepanek on tehtud r. e. M. Bleiman'i poolt: „Saata terwitustelegrammid kangelaselt enesemääramise õiguse eest wõitlewatele Iiri, Egyptuse, India ja Korea rahwastele.“ Panen need ettepanekud hääletamiseks.

(Hääletamisel wõetakse rkl. J. Seljamaa ettepanek 2 hääle wastuseisemisel wastu. Rkl. M. Bleiman'i ettepanek lükatakse tagasi).

5. E. Is. S. T. P. Juhataja K. Wir-
Rk. rühma era- ma: Erakorraliseks tea-
korral, teadaanne, daandeks on sõna pa-
lunud r. e. P. Abram-
son. Kõne sisu on mulle teatatud.

Rkl. P. Abramson (is.): Eesti Iseiswa Sotsialistliku Töölise Partei Riigikogu rühm tegi mulle ülesandeks esineda Riigikogule järgmise erakorralise teadaandega: „Riigikogu esimees on oma kirjaga 26. jaanuarist s. a. nr. 250 all teatanud kuuele meie rühma liikmele, nimelt: O. Gustawson'ile, K. Freiberg'ile, E. Jonas'ele, J. Piiskar'ile, P. Keerdo'le ja A. Hansen'ile, et nemad olla Riigikogu 25. jaan. koosolekul kolmeks koosolekuks välja heidetud ajutise kodukorra § 74 põhjal. Seda silmas pidades, et Riigikogu juhataja sel puhul talitas ajutise kodukorra wastaselt:

1) sellega, et tema ei wõimaldanud väljaheidetawaile kodukorra § 74 põhjal enne küsimuse otsustamist seletuseks sõna saada ja

2) et väljaheitmise ettepanek ei saanud ühegi väljaheidetawa kohta tarwiliku, kodukorra § 74 ettenähtud, $\frac{2}{3}$ häälteenamust, kuna kwoorum oli koosolekul 88, millest $\frac{2}{3}$ on 59, häáli anti aga Gustawson'i väljaheitmise poolt 55, Freiberg'i — 54, Jonas'e — 55, Piiskar'i — 53, Keerdo — 58, Hansen'i — 57, — konstateerib Eesti Iseiswa Sotsialistliku Töölise Partei Riigikogu rühm, et miskisugust väljaheitmist ajutise kodukorra § 74 põhjal ei ole olnud ning leiab ülemaltähendatud rühma liigetel õiguse olewat tänasest Riigikogu koosolekust osa wõtta.“

Herrad Riigikogu liikmed! Meie rühm walmistas selle teadaande enne Riigikogu tänast koosolekut. Sel ajal, kui seda teadaannet kirjutati, ei olnud meil teada, et täna nii hästi Riigikogu liikmed kui ka teised selles saalis wiibiwad kodanikud selle tunnistajaks saawad, kuidas üks Riigikogu rühm jälle püssitikkude wahel saalist välja wiiakse. (Wahelhüüe paremalt poolt: Püssitikke ei olnud!) See sündmus ei olnud meil teada, sest meie uskusime, et Riigikogu ja tema juhatus saab oma eksitusest aru, nimelt sellest, et ometi on tarwis neid seadusi austada ja tunnistada, mis siin ennemalt wastu wõetud. Asi seisab selles, et Riigikogu kodanline enamus ja tema juhatus on saanud toime sellega, et ta on ajutise kodukorra wastaselt välja heitnud ühe rühma liikmed. Kuid meie ei loe seda väljaheitmist õigustatuks.

Nagu teada, 25. jaanuaril, Riigikogu koosolekul, pani meie rühm ette riigikaitse komisjoni walida meie rühma liiget Freiberg'i ja välisasjade komisjoni — rkl. Hans Kruus'i. Seal arwas aga kodanline enamus endal õiguse olewat meie kandidaate läbi kukutada, toimetades seega

enese otsuse wastu, sest proportsionaalsuse põhjal oli meil õigus omi esitajaid nendesse komisjonidesse saata. Arusaadaw, et meie pidime endi, kui Riigikogu liigete õigusi kaitsma, Riigikogu kodanlise enamuse teguwiisi wastu protesteerima ning et meie pidime — parlamentaarset keelt tarwitades — obstruktsiooni tegema. Kuid siis, kes teab mis tagamõttega, toimetati meiega nõnda, mis peale kõige muu makswa kodukorra wastu käib, nimelt nõnda, et ei antud nendele sõna, keda välja heideti. Pean tunnistama, et igauks väljaheidetuist kodukorda sedawõrd tunneb ja seda teab, et niisugune talitamine seaduswastane oli. Meie peale näidati sõrmedega, ilma järelepärimata, kes süüdlane ja kes mitte, ja meid tassiti Riigikogu Juhatuses käsu peale välja ning hoiti isegi kunni 10 min. kinni, enne kui välja pääsesime. Arwesse wõttes kõiki neid asjaolusid, mis täiesti seaduswastased olid, lugesime meie endil õiguse olewat tänasele koosolekule ilmuda. Kuid enne tänase koosoleku algust said meie rühma liikmed uuesti välja wiidud ja sel põhjusel arwan enesel õiguse olewat teha Riigikogule järgmise ettepaneku: Riigikogu tunnistagu oma 25. jaan. s. a. tehtud otsus, nimelt see otsus, mis põhjal meie rühma liikmed 3 koosolekuks välja heideti, seaduswastaseks ja palugu wägiwaldselt wäljawiidud Riigikogu liikmeid koosolekule ilmuda. Sarnase otsusega näitaks Riigikogu, et tema, kõigest muust kõnelemata, ometi lugu peab saadikute õigustest, kutsub nad siis tagasi ja seab nende kui inimeste ja saadikute õigused jalule. (Wahelhüüe: Elagu wilistajad!).

Juhataja K. Wirma: Kahjuks ei saa ma seda küsimust mitte päewakorda wõtta, sest meie päewakord on juba kindel ja erakorralisel teadaandel ei saa seda küsimust iseseiswa punktina mitte arutuse alla wõtta; peale selle, nagu ma juba alguses tähendasin, tuleb see küsimus Wanematekogus enne arutusele.

Rkl. P. Abramson (is.): Palun sõna täiendawaks erakorraliseks teadaandeks.

Juhataja K. Wirma: Et teie veel mitte kõneks 15 min. ära ei ole tarwitanud, siis on teil veel sõnaõigus.

Rkl. P. Abramson (is.): H-rad Riigikogu liikmed! Silmas pidades seda, et Riigikogu ei tunnista kodukorda, mille ta ise maksma pannud ja seda, et meie rühma liikmete wäljasaatmine 25. jaan. ja ka

nende tänane väljatassimine, mille poolt kodanline enamus oli, mitte seaduslik ei ole, protesteerime meie selle kodanluse vägiwilla-akti vastu ja selle protesti teostamiseks lahkuw meie rühm tänaselt koosolekult täielikult. (Wahelhüüe: Täname!) (E. I. S. T. P. rühma liikmed lahkuwad koosolekult).

6. Teadaanded Juhataja K. Wirma:
kommisjoni- Juhatusel on sisse tulnud
dest lahkimise teadaanded Riigikogu lii-
kohta. gete poolt ja nimelt järg-
mised: rkl. A. Anderkopp

teatab, et tema omawalitsuse komisjonist lahkuw, rkl. K. Päts teatab, et ta rahaasjanduse ja omawalitsuse kom. lahkuw ja rkl. J. Uluots teatab, et tema maakomisjonist ja kodukorra komisjonist lahkuw. Peale selle on sisse tulnud ettepanek suurendada kodukorra komisjoni, jagajaks wõttes 10. Siis on weel sisse tulnud teadaanne r. e. K. Einbund'i poolt, et tema üleüldisest komisjonist lahkuw. Edasi on ettepanek maaseaduse komisjoni ümber nimetada.

7. Ettepanek maa- Sekretäär (loeb):
seaduse kom. „Maaseaduse komis-
ümbernimetamise jon oma koosolekul
kohta. 26. skp. otsustas eksi-
arwamiste ärahoidmise

mõttes Riigikogu Juhatusel esineda ettepanekuga maaseaduse komisjoni maakomisjoniks ümber nimetada, silmas pidades, et peale maaseaduse täiendawate seaduseelnõude ka teisi üleüldiseid agrarolusid korraldawaid seadusi komisjoni on antud ja wist ka tulewikus antakse. Seda maaseaduse komisjoni otsust edasi andes, palun teie poolt wastawat korraldust.“ Alla kirjutanud August Kerem, maasead. kom. ajut. juhataja.

Rkl. A. Anderkopp (töer.): Et selle komisjoni nimetus ära ei ütle, mis õieti öelda tahetakse, teen ettepaneku maaseaduse komisjoni nimetada põllumajandusliseks komisjoniks.

Juhataja K. Wirma: Nii on selles asjas siis kaks ettepanekut: üks kirjalik ettepanek komisjoni poolt, teine r. e. A. Anderkopp'i poolt. Et nende ettepanekute kohta sõna ei soowita, panen nad hääletamisele. (Hääletamisel saab kumbki ettepanek ühepalju hääli, nimelt 27. Sellepärast pannakse nad mõlemad järgimööda poolt ja wastu hääletamisele). Hääletamise tagajärjed on järgmised: „maakomisjoni“ nimetuse poolt on 29 häält, wastu 30;

seega on see ettepanek tagasi lükatud; teine ettepanek on saanud 28 häält poolt ja 28 häält wastu. (Naer). Nii jääb täna selle küsimuse otsustamine ära.

8. Kodukorra Juhataja K. Wirma:
kom. suurendamine. Ehk saame ära otsustada kodukorra komisjoni ettepaneku, nimelt: kodukorra komisjoni suurendada, wõttes jagajaks 10, kuna enne oli 20. Sõna ei soowita; tähendab, selle ettepanekuga ollakse nõus. Ma palun kandidaate nimetada.

Rkl. J. Seljamaa: Tööerakonnal tuleks komisjoni saata 2 liiget. Üks on juba, teiseks panen ette r. e. A. Anderkopp'i.

Rkl. O. Amberg: Kristliku Rahwakerakonna poolt panen ette r. e. W. Linna-mägi.

Rkl. E. Martinson: Sots.-dem. Partei r. poolt panen ette r. e. A. Rei.

Rkl. J. Wanja: Kommunistlise rühma poolt panen ette r. e. J. Soans'i.

Rkl. M. Bock: Balti-Saksa ja Wene rühma nimel panen ette r. e. G. Stackelberg'i.

Juhataja K. Wirma: Palun kirjalikult!

Rkl. A. Jürman: Põllumeeste rühma nimel panen ette kodukorra komisjoni lahkunud hra J. Uluots'a asemele hra A. Tupits'i ja teiseks komisjoni liikmeks hra J. Parik walida.

Juhataja K. Wirma: Kas tehakse mingisuguseid ettepanekuid hääletamise korra kohta? (Hüüded kohtadelt: Korraga!). Keegi selle wastu ei waidle. (R. e. J. Wanja kohalt: Palun sõna hääletamise motiwide kohta). Sõna on r. e. J. Wanja'l, hääletamise motiwide kohta.

Rkl. J. Wanja (kom.): Kommunistline Töölisterühm saadab oma esitaja selleks, et seal kõrwad kuulewad, mis harilikult mitte kaugele tööliste kõrwu ei kuuldu.

(Juhataja paneb kõik ülesseatud kandidaadid korruga hääletamisele. Nad walitakse ühelhäälel).

9. Omawalitsuse Rkl. J. Seljamaa
kom. täiend. (töer.): Omawalitsuse
walimised. komisjonist lahkunud rahwaesitaja A. Ander-

kopp'i asemele panen ette rahwaesitaja Th. Pool'i.

(Ettepanek wõetakse ühelhäälel vastu).

Rkl. A. Jürman (põl.-k.): Komisjonist lahkunud r. e. K. Päts'i asemele teeb Põllumeeste rühm ettepaneku walida rahwaesitaja J. Eigo.

(Ettepanek wõetakse ühelhäälel vastu).

10. Üleüldise Rkl. A. Jürgenstein kom. täiendawad walimised. (rh.w.): Üleüldisesse komisjoni panen Rahwaerakonna nimel ette lahkunud liikme K. Einbund'i asemele hra A. Bachmann'i walida.

(Ettepanek wõetakse ühelhäälel vastu).

11. Rahaasjanduse kom. täiendawad walimised. Rkl. A. Tupits (põl.-k.): Rahaasjanduse komisjoni panen ette lahkunud liikme K. Päts'i asemel A. Jürmann walida.

(Ettepanek wõetakse ühelhäälel vastu).

12. Maaseaduse kom. täiend. walimis. Rkl. A. Tupits: Põllumeeste rühma nimel panen ette maaseaduse komisjoni lahkunud liikme J. Uluots'a asemele r. e. Chr. Arro.

(Ettepanek wõetakse ühelhäälel vastu).

13. Riigi kontrollnõuk. liikme P. Reisik'i ametist wabastam. Sekretäär: 25. jaan. otsustas Riigikogu selles küsimuses „riigi kontrollnõukogu liikme P. Reisik'i teadaannet ärakuulates päewakorras edasi minna“.

Riigikogu Juhatus ei leia wõimalikuks selle otsuse põhjal puhtwormilistel põhjustel P. Reisik'it ametist wabastatuks lugeda ja seda „Riigi Teatajas“ wäljakuulutada, ning teeb sellepärast Riigikogule ettepaneku:

„Riigi kontrollnõukogu liiget Peeter Reisik'it tema ametist wabastatuks lugeda, arwates 22. jaanuarist 1921.“

Juhataja K. Wirma: Soowitakse selle ettepaneku kohta sõna wõtta? Et sõnasoowijaid ei ole, panen selle ettepaneku hääletamisele.

(Ettepanek wõetakse ühelhäälel vastu).

14. Sead. riigi-ametn. ja -teenijate ametist wabastam. kohta. Juhataja K. Wirma: Järgmine päewakorra punkt on Riigikogu üleüldise komisjoni ettepanek saata töökaitse komisjonile seisukoha wõtmiseks wabariigi walitsuse poolt 3. jaanuaril 1921. a. Ajut. Walitsemise Korra § 12-a põhjal wastuwõetud seadus riigiametnikkude ja -teenijate ametist wabastamise kohta. Palun sekretääri komisjoni ettepanekut ette lugeda.

Sekretäär (loeb): Riigikogu Juhatusel. Üleüldine komisjon omal koosolekul 24. jaan. s. a. otsustas Ajut. Walitsemise Korra § 12-a põhjal Wabariigi Walitsuse poolt 3. jaanuaril 1921. a. wastuwõetud seadust riigiametnikkude ja -teenijate ametist wabastamise kohta töökaitse komisjonile seisukoha wõtmiseks saata. Seda Riigikogu Juhatusel ette kandes, palub komisjoni juhatus, komisjoni otsuse kohast korraldust. Komisjoni abiesimees T. Kalbus. Sekretäär J. Parik.

(Komisjoni ettepanek wõetakse ühelhäälel vastu).

15. Sead. eeln. riigi tulumaksu seaduse muud. kohta. Juhataja K. Wirma: Järgmine päewakorra punkt on: Seaduse eelnõu riigi tulumaksu seaduse muudatuste kohta — rkl. W. Lin-

namägi ettepanek.

Rkl. J. Seljamaa (tõer.): Ma teen ettepaneku seda seaduse eelnõu rahaasjanduse komisjoni anda.

(Ettepanek wõetakse ühelhäälel vastu).

16. Sead. eelnõu toitlusmin. 35.000.000 m. suur. oper. kred. awam. kohta. Rkl. A. Jürman (põl.-k.): Tähele panes, et toitlusministrium, kui niisugune, on ära kaotatud ja wõib olla, et seda krediiti enam tarwis ei tulegi, sellepärast teen mina ettepaneku seda krediidi-määramist tagasi lükata. Kui leitakse seda tarwis olewat, siis wõtab uus Wabariigi Walitsus selle krediidi määramise uuesti üles.

Rkl. A. Oinas (sd.): Mina waatan selle peale, et kui Wabariigi Walitsus seda ei ole leidnud wõimaliku olewat tagasi wõtta, siis ka meil põhjust ei ole seda otsekohe arutuselt tagasi lükata. Küsimust oleks pidanud natuke enne kaaluma, kui seda ülepea-kaela tagasi wõtta.

Rkl. A. Jürman (põl.-k.): Ma wõtan oma ettepaneku tagasi.

Juhataja K. Wirma: On ettepanek tehtud seda seaduse eelnõu rahaasjanduse komisjoni anda. Kes on selle poolt? Kes vastu? Ei keegi. Sellega on see ettepanek vastu wõetud).

17. Sead. eelnõu töö- ja hoolek. min. 450.000 m. suuruse kr. awamise kohta. Juhataja K. Wirma: See krediit on puudustkannatawatele Eesti kodanikkudele wäljaandmiseks määratud poolpalitute walmistamise kulude katmiseks — Wabariigi Walitsuse ettepanek. (Pahemalt poolt: Rahaasjanduse komisjoni anda!). Ettepanek on tehtud seda eelnõu rahaasjanduse komisjoni kätte anda.

Rkl. J. Wanja (kom.): Kas seda krediiti nõutakse sellesamale töö- ja hoolekandeministeeriumile, mida on kawatsetud likwideerida? Meie teame, kudas walitsus waenulik on kõikide nende vastu, kes palehigi sees peawad tööd tegema, et leiba teenida ja kellede eest tarwis on hoolt kanda. Oleks huwitaw teada, kellele walitsus tahab neid poolpalituid kinkida? Weel oleks huwitaw teada, kas nii kaugele on aasta jooksul jõutud peale sõja lõppu, mis nii palju õnne ja rahu rahwale pidi tooma, et nüüd ei ole sellest rohkem wälja tulnud, kui seda, et Maaliidu 40.000 talukohta on kokku kuiwanud ja järele on jäänud ainult 10.000 poolpalituid, mida Tööerakond Maaliiduga kokku leppides on otsustanud „waestele“ jagada. Tuleks küsida: kuhu on jäänud pooled nendest palitutest? (Naer). See on wist jäänud Maaliidult wäljanorimata. See tuleks eraldi teha. Siis oleks weel huwitaw teada, kes hakkab neid poolpalituid wälja jagama. Antakse wist, muidugi, põllutööministeeriumi uksehoidja kätte, kes siis igaihele annaks, kes seal asjata käiwad maad norimas. Mina arwan, et oleks tarwis anda saapa pooltaldu, mitte aga poolpalituid, et siis wähegi seda katta, mis inimesed maadnorimas käies ära kulutawad. Teame kuidas siin jagati Ameerika onu kinki: rikkad said, waesed jäid ilma. Siin tahetakse seda jälle ette wõtta. Kommunistline Töölisteriühm ei tunne sellele mitte kaasa ja hääletab sarnase krediidi andmise vastu.

Juhataja K. Wirma: Sõna enam ei soowita. On tehtud ettepanek anda see seaduse eelnõu rahaasjanduse komisjoni kätte. (Hääletamisel wõetakse

see ettepanek 3—4 hääle wastu seismisel vastu).

18. Seemnemüügi Maaseaduse kom. korrald. seaduse ar. A. Jürman: eeln. 1. lug. w.w. Seemnemüügi korralduse, mis Wabariigi Walitsuse poolt 14. jaan. Riigikogusse oli antud, Riigikogu poolt maaseaduse komisjoni läbiwaatamiseks edasi antud, on komisjon otsustanud täna seda korraldust Riigikogule kinnitamiseks ette panna, ja selle seaduse eelnõu esimesele lugemisele üle minna. Panen ette selle seaduse eelnõu esimesele lugemisele üle minnes seda sisulisele arutusele wõtta.

Põllutööministri abi J. Zimmermann: Sõjaajal on seemnewilja spekulierimise otstarbel ortetud, nii kui see iga teise kaubaga on olnud. Teda on hoitud niiskes kohas ja kõikisugu kõrwalaineid juure segatud, isegi umbrohu seemneid; sellepärast on tingimata tarwilik seemnemüügi seadust maksma panna, nagu ta teiste rahwaste juures juba maksmas on. Kui seemned kaua niisketes aitades seisawad, siis on nad oma idanemise jõu kaotanud. Teiste alawäärtusliste kaupade juures on kahju wäike; ostjal on ainult nii palju kahju, kui see kaup wäärt on; kuid seemne juures on asi teistsugune. Põllumees peab maad harima, ja kui tema seemne külwab, mis ei idane, siis on kahju palju suurem, ta on oma terwest aastatööst ilma. Põllutööministeeriumile on tulnud, iseäranis minewal kewadel, wäga palju kaebtusi, et alawäärtuslist seemet on müüdnud. On isegi ette tulnud, et juurewilja seemned sugugi ei ole idanenud ja põllud on mustaks jäänud. Sellepärast on kiirelt seda seadust tarwis. Niisugused seadused on meie haritud naabritel juba igal pool olemas ja see kawa, mis siin ette pandud, on teiste rahwaste juures juba ellu wiidud.

Mis puutub riigiasutusesse, nimelt seemnewilja kontrolljaama, kes seemnewilja müüki kontroleerima peab, siis on meil juba selleks täiesti kompetent asutus olemas põllutööministeeriumis. Ka sellest küljest ei ole mingisugust takistust. Sellepärast palun seda seadust wõimalikult kiirelt läbi waadata, et see juba täna saaks arutuse alla wõetud.

Juhataja K. Wirma: Muid ettepanekuid ei ole tehtud. On ette pandud selle seaduse eelnõu arutusele kohe asuda. Ma panen hääletamisele. (Hääletamisel wõetakse ettepanek vastu).

K o m. a r u a n d j a: Nüüd on Riigikogu otsustanud seda seaduse eelnõu arutusele võtta. See seadus on juba kõigile Riigikogu liigetele kätte antud, seega kõigile tuntud. Seaduses on ette nähtud, mis seal peaks peaaasjalikult nõutama. Seemnemüüjatelt, kui nad seemneid müüvad, nimelt, et tulewad seemnemüügi kohad mitte alaväärtuslisi seemneid ei saaks. Seaduses on ette nähtud teatud §§, mis trahwi kindlaks määravad alaväärtuslise seemnemüügi kohta ja lõpuks on ära määratud ka need trahvid nende kohta, kes selle seaduse vastu eksivad. Komisjoni nimel teen ettepaneku seda seadust 1. lugemisel vastu võtta.

J u h a t a j a K. W i r m a: Sõnasooivaid ei ole. Kes on selle poolt, et seda seaduse eelnõu 1. lugemisel vastu võtta? Kes on vastu? — Ei keegi. See seaduse eelnõu on ühelhäälel 1. lugemisel vastu võetud.

19. E. I. S. T. P. Rk. J u h a t a j a K. rühma arupär. Rk. lii- W i r m a: Selle gete arreteerim. asjus. arupärimise kohta on tulnud teadaanne: arupärimise Riigikogu liigete arreteerimise asjus, võtame tänase Riigikogu koosoleku päewakorrast ära järgmise koosolekuni. Alla on kirjutatud needsamad isikud, kes arupärimise sisse on annud. Kahjuks ei saa mitte selle teadaande põhjal seda päewakorrast ära võtta, sellepärast et Riigikogu on otsustanud arupärimist päewakorda võtta ja ilma Riigikogu otsusega ei saa ma arupärimist päewakorrast ära võtta. Kas soovitakse selles asjas sõna võtta? Kui sõna ei soovita, siis loen ma selle küsimuse lõpetatuks.

Kas tehakse mingisuguseid ettepanekuid järgmise koosoleku kohta? Ettepanek on tehtud juhatuse hooleks jätta. Selle vastu ei waielda, loen ettepaneku vastu võetuks.

Lõpetan Riigikogu koosoleku.

(Koosolek lõpeb kell 6,45 min.).

Algkirjale alla kirjutatud:

Riigikogu abiesimees K. Wirma.

Abisekretäär W. Pezold.